

Zápis z obhajoby disertační práce

Studentka: Adriana Šmejkalová
Datum narození: 12. 7. 1978
ID studia: 50460830
Studijní program: Obecná teorie a dějiny umění a kultury
Studijní obor: Dějiny výtvarného umění
Název práce: Zrcadlo reality v obrazech snů 19. a 20. století – tvůrčí individualita versus chaos doby
Jazyk práce: čeština
Jazyk obhajoby: čeština
Školitel: prof. PhDr. Petr Wittlich, CSc.
Oponenti: prof. PhDr. Roman Prahel, CSc.
doc. PhDr. Tomáš Winter, PhD
Datum obhajoby: 18. 9. 2018
Místo obhajoby: FF UK, Celetná 20, Praha 1, místnost č. 414
Termín: řádný
Předseda komise: prof. PhDr. Lubomír Konečný
Přítomni: dle prezenční listiny

09:45 Předseda komise Lubomír Konečný zahájil obhajobu, představil sebe a přítomné členy komise a přítomné oponenty. Přítomným pak představil studentku.

09:48 Předseda komise seznámil přítomné stručně se svým hodnocením studentčina studia a její disertační práce, které uvedl ve svém písemném vyjádření.

09:50 Studentka seznámila přítomné s tezemi své disertační práce. Sdělila zejména:

Práce obsahuje dvě části, první z nich je zaměřena na zobrazení snu ve vizuální kultuře, která je analyzována od dob renesance do dvacátého století. Druhá část se zabývá tematikou snu z hlediska umělce jako jeho osobního, intimního prožitku, který otevírá jeho umělecký potenciál a může být zdrojem jeho osobního poznání a rozvoje.

Práce se obecně zabývá mechanismem transformace snu do vizuálního média (první dochovaný sen umělce, který je doložen obrazem a textem, pochází od Albrechta Dürera) a zaměřuje se na archetypální představy, skrze něž se snaží rekonstruovat dobová paradigmatata. Autorka vychází z koncepce kultury Michela Foucaulta z jeho díla *Archeologie vědění*, který popisuje podmíněnost autora při interpretaci historie jeho dobovým paradigmatickým. Autorka se snaží hledat obsahové souvislosti mezi díly uměleckých tvůrců i napříč staletími, např. díla Albrechta Dürera spojuje s „evropskou melancholií“, El Grecova s evropskou avantgardou. Nachází zde a popisuje ikonografické prvky společné pro zobrazení snové tematiky – otevřený strop, nízký horizont krajiny, a „vertikální citění obrazu“, které je mj. zobrazováno „temnou hlubinou podsvětí“ a

„vyzdvihováním lidských bytostí do nebes“. V práci vychází z interpretace snů Sigmundem Freudem a archetypální představy chápe jako beztvaré, nabývající tvar až v souvislosti s danou kulturou. V práci jsou zmiňována díla Albrechta Dürera, malířů bolognské školy, Giovanniho Battisty Tiepola, Francesca Goyi, Victora Huga, Friedricha Nietzscheho, Sigmunda Freuda, Giorgia de Chirica, Salvadora Dalího, Marca Chagalla ad.

10:10 Oponent Roman Prahl seznámil přítomné s hlavními body svého posudku a se závěrem, že doporučuje předloženou disertační práci k obhajobě. Položil studentce tyto otázky:

Proč disertační práce, zaměřená z velké části na frankofonní oblast, neobsahuje rozbor a analýzu období německého romantismu, které je pro tematiku snu zásadní?

Z jakého důvodu se autorka nevěnuje chápání podvědomí a interpretace snů u pokračovatelů Sigmunda Freuda jako byl C. G. Jung či Alfred Adler?

Proč autorka použila podtitul „tvůrčí individualita versus chaos doby“, když se v samotné práci dobovému kulturnímu a společenskému kontextu příliš nevěnuje a podtitul z tohoto důvodu působí příliš ambiciózně?

10:20 Oponent Tomáš Winter seznámil přítomné s hlavními body svého posudku a se závěrem, že doporučuje předloženou disertační práci k obhajobě. Položil studentce tyto otázky:

Proč autorka na začátku práce nepopsala vlastní metodologii a rozhodla se práci neopatřit závěrem?

Uvažovala autorka o tom, že by se sen dal interpretovat i ve vztahu k mýtu (Roland Barthes) či by se o něm dalo uvažovat jako o určité utopii avantgard, nebo, co se týče snářů, v kontextu populární kultury?

10:22 Studentka reagovala na vyjádření školitele:

Studentka odpovídá, že Erwin Panofsky termín „supervědomí“ [super-awake] použil v souvislosti s interpretací obrazu *Melancholie I* Albrechta Dürera. Ona sama tento termín z důvodu rozsáhlosti práce ve velké míře nepoužívá a nerozebírá.

10:25 Studentka reagovala na posudky oponentů a jejich položené otázky:

Autorka uvádí jako důvod malé reflexe devatenáctého století ve své práci to, že vycházela především z interpretací Sigmunda Freuda. C. G. Jung přistupoval k tematice snů abstraktněji a na neindividuální rovině a jeho interpretace jsou více spojeny s německým romantismem devatenáctého století. Tuto rovinu ale stejně jako závěr z důvodu své rozsáhlosti práce neobsahuje.

10:30 Oponenti (a školitel) se vyjádřili k vystoupení studenta.

I přes to, že autorka pracuje především s interpretacemi Sigmunda Freuda, vyžadovala by práce jasnější explikaci termínu archetyp, který byl důležitý především pro C. G. Junga, a s nímž autorka pracuje nahodile.

Zároveň je třeba si uvědomit, že spousta děl v historii umění nebyla jen spontánními vizualizacemi snů svobodných individualit, ale mohla v sobě obsahovat např. různé mocenské spory. Například Goyova série leptů *Spánek rozumu plodí nestvůry* byla společenskou a politickou kritikou své doby, skrytou do tohoto díla.

10:35 Předseda komise zahájil diskusi.

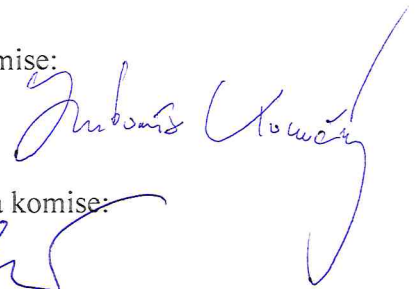
V následné diskusi vystoupila:

Doc. PhDr. Marie Rakušanová, Ph.D., která poukázala na možnost posunutí práce od interpretace individuálního prožívání umělce k jeho propojení s celospolečenským kontextem doby, tedy k příklonění se k sociálním dějinám (Louis Althusser, T. J. Clark). Docentka Rakušanová upozornila také na práce Jacquesa Lacana jako dobrý výchozí bod pro interpretaci „otce“ jako širšího fenoménu, nejen v biologickém smyslu.

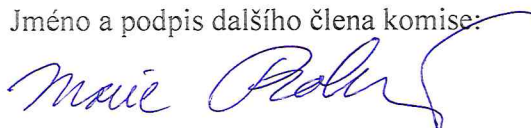
10:40 Předseda komise ukončil samotnou obhajobu a komise zahájila neveřejné zasedání o klasifikaci obhajoby disertační práce.

Předseda komise seznámil studenta a přítomné s výsledkem obhajoby: komise hlasovala pomocí hlasovacích lístků, počet členů komise ...5... – přítomno členů komise ...5..... – kladných hlasů...5..., záporných hlasů ...0.... Obhajoba disertační práce byla klasifikována: prospěla.

prof. PhDr. Lubomír KONEČNÝ, Jméno a podpis předsedy komise:

doc. PhDr. Marie RAKUŠANOVÁ, Ph.D. Jméno a podpis dalšího člena komise:

Zapisovatel: Mariana Placáková

